

Statenmededeling

Onderwerp

Wateroverlast in Noord-Brabant

Datum

4 juli 2016

Documentnummer

GS: 4003779

PS: 4018103

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De uitvoering van de motie inzake wateroverlast van 13 november 2015.

Aanleiding

Wateroverlast in delen van Brabant in de zomer van 2015 is voor Provinciale Staten aanleiding geweest om een [motie](#) van CU/SGP en CDA over dit onderwerp aan te nemen. In de motie d.d. 13 november 2015 hebben uw Staten uitgesproken dat de provincie haar verantwoordelijkheid neemt tot een adequate bescherming van akkerbouw en grasland en dragen aan GS op:

- om met de waterschappen in overleg te treden om maatregelen te treffen om te voldoen aan de gestelde normen;
- om een analyse te maken wat de huidige neerslagintensiteiten voor gevolgen hebben voor de overstromingskansen in diverse gebieden van Brabant;
- de Staten te rapporteren over de te nemen maatregelen van Waterschappen en Provincie omtrent de ondernomen stappen hierin.

In onze reactie op de motie betrekken wij ook de wateroverlast die recentelijk in het landelijke gebied van Oost-Brabant is opgetreden.

Bevoegdheid

Provinciale Staten zijn bevoegd tot het stellen van normen voor de bescherming tegen regionale wateroverlast.

Gedeputeerde Staten beoordelen de wijze waarop de waterschappen invulling geven aan de gestelde normen en kunnen ter zake nadere aanwijzingen geven.

Kernboodschap

1. *Het regionale watersysteem voldoet vrijwel overal aan de in de provinciale verordening vastgelegde normen voor wateroverlast op basis van de neerslagcijfers die zijn afgeleid uit de klimaatscenario's uit 2006.*

- a. In de Verordening water Noord-Brabant en Waterverordening waterschap Rivierenland zijn voor situaties binnen en buiten de bebouwde kom afhankelijk van het grondgebruik - en los van uitzonderingssituaties zoals beekdalen - onderstaande normen vastgelegd voor de bergings- en afvoercapaciteit van regionale wateren. Dit betreft normen die - conform het Nationaal Bestuursakkoord Water uit 2003, waaraan ook wel wordt gerefereerd als Waterbeleid 21^e eeuw (WB21) - landelijk worden toegepast. De normen drukken het wenselijk geachte beschermingsniveau uit in relatie tot de economische waarde van het landgebruik en de te verwachten schade bij overstroming.

Binnen stedelijk gebied*	Buiten stedelijk gebied
1/100 per jaar voor gebieden die in een ruimtelijk plan bestemd zijn voor de doeleinden bebouwing, hoofdinfrastructuur en spoorwegen	1/100 per jaar voor gebieden met de ruimtelijke bestemming hoofdinfrastructuur en spoorwegen
1/10 per jaar voor overige gebieden	1/50 per jaar voor glastuinbouw en hoogwaardige land- en tuinbouw 1/25 per jaar voor akkerbouw 1/10 per jaar voor grasland

Normen met betrekking tot wateroverlast in Verordening water Noord-Brabant en Waterverordening waterschap Rivierenland

* De normen voor stedelijk gebied hebben betrekking op inundatie vanuit het regionale systeem.

De provinciale normen hebben betrekking op wateroverlast (ook wel aangeduid als overstroming) die ontstaat vanuit het regionale watersysteem. Vaak is zo'n overstroming het gevolg van overvloedige neerslag. De normen laten zien dat we een bepaalde frequentie van wateroverlast maatschappelijk accepteren. We achten het gezien de ervaringen in de afgelopen jaren wel relevant dat een herbeoordeling van die landelijke normen plaats zal vinden.

- b. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor het naleven van deze normen. De afgelopen jaren hebben de waterschappen de nodige inspanningen gedaan om het watersysteem zo in te richten dat de neerslagintensiteiten die vallen binnen de normen kunnen worden opgevangen. Om dit te bereiken is onder andere ruim 1700 ha waterberging gerealiseerd waar de provincie via de bestuursovereenkomsten met de waterschappen 50 % aan heeft bijgedragen.

Datum

4 juli 2016

Documentnummer

GS: 4003779

PS: 4018103

- c. Op grond van de Waterwet toetst de waterbeheerder elke zes jaar het watersysteem op het gebied van wateroverlast. Dit heeft tot doel het watersysteem op orde te houden met het oog op onder meer klimaatveranderingen en het opvangen van veranderingen die in de loop van de tijd in het watersysteem plaatsvinden. Bij toetsing van het watersysteem in 2013 (op basis van neerslagcijfers behorende bij de KNMI klimaatscenario's van 2006) is gebleken dat het systeem in het landelijk gebied vrijwel geheel aan de normen voldoet. De waterschappen hebben hierover in 2014 verslag uitgebracht. De waterschappen doen nader onderzoek naar de resterende opgave binnen deze huidige kaders. Wij hebben u bij Statenmededeling d.d. 27 januari 2015 (kenmerk 37293130) hierover geïnformeerd.
- d. In 2018 zal een volgende toetsing op het gebied van wateroverlast plaatsvinden. De waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta en De Dommel brengen eind dit jaar een voortgangsverslag uit waarin ze aangeven welke maatregelen voor de resterende opgave mogelijk zijn en in hoeverre er aanleiding is om normgebieden en/of reserveringsgebieden voor waterberging aan te passen.

Datum
4 juli 2016

Documentnummer
GS: 4003779
PS: 4018103

2. *De waterschappen zullen in overleg met de provincie de consequenties van de nieuwe klimaatscenario's en de daarbij behorende neerslagintensiteiten in relatie tot de geldende normen in beeld brengen.*

- a. In 2014 heeft het KNMI nieuwe klimaatscenario's uitgebracht. Het KNMI heeft het beeld anno 2014 geactualiseerd en scenario's uitgewerkt voor de jaren 2030, 2050 en 2085. Die zijn vervolgens eind 2015 door STOWA uitgewerkt in nieuwe neerslagreeksen. Globaal gezien leiden deze nieuwe cijfers tot een ca 10 % hogere neerslag behorend bij de norm. Bovendien is duidelijk dat extreme neerslagsituaties vaker zullen voorkomen. Het STOWA adviseert om de 'basisneerslagreeks 2014' te hanteren voor langjarige hydrologische modelberekeningen waarin het huidige klimaat zo goed mogelijk moet worden gerepresenteerd. Ter illustratie zijn in de onderstaande tabel enkele cijfers opgenomen.

Frequentie per jaar	Huidig (2014)			2050		
	1/10	1/50	1/100	1/10	1/50	1/100
KNMI '06	80 mm	100 mm	109 mm	83-93 mm	104-116 mm	113-127 mm
KNMI '14	89 mm	112 mm	122 mm	90-101 mm	112-128 mm	122-140 mm

KNMI '06 en '14: klimaatscenario's respectievelijk voor huidig klimaat en 2050
Frequentie: 1/10 per jaar betekent gemiddelde kans van voorkomen een keer per 10 jaar
Neerslaghoeveelheid in mm bij een duur van 4 dagen (bron: STOWA 2015)

- b. Een volgende formele toetsing op het gebied van wateroverlast zal in 2018 plaatsvinden aan de hand van de nieuwe neerslagcijfers. Mede met het oog op de wateroverlastsituaties in 2015 en 2016 hebben wij de

waterschappen gevraagd om in de voortgangsrapportage 2016 een eerste indicatie te geven van de consequenties als gevolg van deze nieuwe inzichten. De toetsing van 2018 zal hierin een meer concreet inzicht geven. Daarbij merken we op dat de waterschappen bij de dimensionering van hun regionale systemen al uitgaan van een robuust systeem en rekening houden met de verwachte afvoeren over 50 jaar.

Datum

4 juli 2016

Documentnummer

GS: 4003779

PS: 4018103

3. *Samen met de waterschappen onderzoeken we de mogelijkheden van eventuele maatregelen in het geval van boven-maatgevende omstandigheden.*
  - a. Wij erkennen de aard en de urgentie van de problematiek van de wateroverlast in de afgelopen jaren. Deze overlastsituaties zijn een gevolg van lokale/regionale stortbuien die tot aanzienlijke schade hebben geleid. Dergelijke situaties hebben ook in de recente klimaatscenario's een lagere kans van voorkomen dan de normwaarden waarop het systeem is ingericht. Er is dan sprake van boven-normatieve omstandigheden. Zo is vorig jaar in het Land van Heusden en Altena plaatselijk in korte tijd meer dan twee keer zo veel regen gevallen dan waar het systeem op is berekend. Het KNMI voorspelt dat dergelijke extreme buien in de toekomst vaker voor zullen komen.
  - b. Het waterschap Rivierenland heeft naar aanleiding van de wateroverlast in 2015 onderzoek gedaan naar dergelijke boven-maatgevende omstandigheden. Hierbij is gebleken dat het systeem aan de geldende normen voldoet. Het waterschap heeft samen met betrokkenen en gemeenten maatregelen uitgewerkt voor de korte en lange termijn en streeft o.a. naar het vergroten van het percentage open water. Ook de andere waterschappen analyseren de overlast situaties en beraden zich op eventuele maatregelen.
  - c. Met de waterschappen starten we medio 2016 met een onderzoek naar deze boven-maatgevende omstandigheden om in beeld te brengen wat wel en niet mogelijk is. De inzichten van waterschap Rivierenland naar aanleiding van de wateroverlast in 2015 en van de andere waterschappen naar aanleiding van de recente wateroverlast betrekken wij daarbij. Ook een eventuele herbeoordeling van de geldende normen wordt verkend. De acties die hieruit voortkomen, krijgen een plek in de Dynamische Uitvoeringsagenda (DUA) behorende bij het PMWP.
  - d. De wateroverlast in de afgelopen jaren beperkt zich niet tot het landelijke gebied. Recentelijk is ook ernstige overlast in stedelijk gebied opgetreden. In het kader van de beoogde klimaataanpak zoals beschreven is in het PMWP zijn wij ook met de gemeenten hierover in overleg.

- e. Overigens is de aanpak die wij in Noord-Brabant voorstaan niet los te zien van landelijke ontwikkelingen. Zo is er in het kader van het Deltaprogramma aandacht voor ruimtelijke adaptatie. Wij zullen het onder punt c genoemde onderzoek in ieder geval afstemmen met de ontwikkelingen in andere provincies.

Datum

4 juli 2016

Documentnummer

GS: 4003779

PS: 4018103

Consequenties

- 1. De resultaten van het nader onderzoek naar wateroverlast zullen inzicht verschaffen in hoeverre aanvullende maatregelen mogelijk en wenselijk zijn. Deze resultaten betrekken wij bij de uitvoering van het PMWP en de herziening van het PMWP richting Omgevingsvisie in 2018.*

De onderzoeksresultaten betrekken wij bij de Dynamische uitvoeringsagenda van het PMWP. Voor zover daar aanleiding toe is, zullen wij met uw Staten in overleg treden over eventuele financiële bijdragen vanuit de provincie.

Europese en internationale zaken

Geen specifiek raakvlak. Er vindt op operationeel niveau vanuit de waterschappen afstemming plaats met de Belgische waterbeheerders gezien de samenhang in het watersysteem en de afhankelijkheid van maatregelen aan weerszijden van de grens.

Klimaatadaptatie is een onderwerp waarop we binnen Europa met andere regio's samen werken, o.a. in Interreg verband en binnen het ENCORE netwerk (Environmental Conference of the Regions of Europe)

Communicatie

Wij voeren actief overleg met de Brabantse waterschappen over de wateroverlast. De waterschappen onderschrijven de hiervoor benoemde aanpak. De voortgang en resultaten van het onderzoek naar bovenmaatgevende omstandigheden zullen wij bespreken in het periodieke overleg met de Noordbrabantse Waterschapsbond.

Vervolg

Provinciale Staten zullen wij uiterlijk begin 2017 over de voortgang informeren op basis van de voortgangsrapportages van de waterschappen. De resultaten van het onderzoek naar wateroverlast krijgen een plek in de Dynamische Uitvoeringsagenda van het PMWP.

Bijlagen

1. Brochure Stowa mbt nieuwe neerslagstatistieken

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

Datum

4 juli 2016

Documentnummer

GS: 4003779

PS: 4018103

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: dhr. S. Terpstra, s.terpstra@brabant.nl,
Programmamanager Water

Opdrachtnemer: dhr. J.W. Sonnevijlle, jsonnevijlle@brabant.nl,
Cluster Natuur en Milieu en Afdeling Advies en Specialisme A